

7.СУ “Свети Седмочисленици”- София

ул. “Цар Иван Шишман” № 28; Директор:987-79-89; Канцелария: 987-63-70
e-mail: school7@mail.bg

**УТВЪРЖДАВАМ:
ДИРЕКТОР,
МАРУСЯ НИКОВА**

ПРОГРАМА

**ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА РАВНИ ВЪЗМОЖНОСТИ И ЗА
ПРИБОЩАВАНЕ НА ДЕЦАТА И УЧЕНИЦИТЕ ОТ УЯЗВИМИ ГРУПИ
В 7. СУ ”СВ. СЕДМОЧИСЛЕНИЦИ”
2019/2020 ГОДИНА**

ПРИЕТА НА ПС С ПРОТОКОЛ №12/13.09.2019 Г.

7.СУ “Свети Седмочисленици”- София

ул. “Цар Иван Шишман” № 28; Директор:987-79-89; Канцелария: 987-63-70

e-mail: school7@mail.bg

I.Въведение

Динамичните социално-икономически промени в българското общество създадоха предпоставки за появата на широк кръг от социални проблеми, най-сериозният от които е липса на достъп или отпадането от образование на съществен брой деца и млади хора, които по този начин са лишени от възможности и перспектива за достоен живот не само в настоящето, но и в бъдещето свое съществуване.

Опит да се търси решение на този проблем на ниво училище е настоящата Програма за предоставяне на равни възможности и за приобщаване на децата и учениците от уязвимите групи в 7.СУ ”Св.Седмочисленици” /наричана по-нататък Програмата/. Тя е разработена на основание чл. 263, ал. 1, т. 9 от Закона за предучилищното и училищното образование и е в отговор на усилията на МОН да осигури равен старт и равни възможности за образование и обучение на всички деца и млади хора в България, независимо от тяхната национална, етническа принадлежност, социален статус на семействата им, както и принадлежността им към общността на хората с увреждания;

Изграждането на училищна програма за равен достъп до образование е подчинено на основните приоритети на правителството в посока на изграждане на образователна среда за:

- разгръщането на потенциала на всяко дете и ученик за личностно развитие, както и успешна реализация и социализация;
- по-високо качество и по-добър достъп до образование;
- ранна превенция на обучителни затруднения;
- включващо обучение на деца и ученици със специални образователни потребности (СОП);
- включващо обучение и социално включване на ученици с девиантно поведение;
- разширяване на обхвата на институциите в предучилищното и училищното образование за осъществяване на включващо обучение и надграждане на досегашния положителен опит в тази област.

Програмата е съобразена с международни документи в областта на правата на децата и правата на лицата, принадлежащи към етнически малцинства, както и тези, които по различни други причини са лишени от възможности за образование. Съобразена е и с ключови национални нормативни актове, стратегически документи и национални програми, свързани с **образователната интеграция**. /Виж Приложение 1/.

За нуждите на Програмата е необходимо да се изясни разбирането за основните понятия, които се ползват в нея, както следва:

1. Какво ще е разбирането за понятието „**деца и ученици от уязвими групи**” на ниво **училище**. В тази категория се включват:

- деца и ученици, чиито родители определят своята принадлежност към етнически общности, които са различни от българската и са носители на определен тип етнокултурни различия;
- деца и ученици, принадлежащи към бежански и мигрантски общности;
- деца и ученици от социално слаби семейства, които поради финансови затруднения не могат да осигурят на децата си редовно посещение на училище;
- деца в риск, без един родител, сираци, както и ученици, който имат затруднения с усвояването на учебното съдържание, или са носители на девиантно поведение, предпоставки водещи често до изключването им от образователната система;
- деца и ученици със специални образователни потребности;

2. Разбирането за понятието **”образователна интеграция”**:

7.СУ “Свети Седмочисленици”- София

ул. “Цар Иван Шишман” № 28; Директор:987-79-89; Канцелария: 987-63-70

e-mail: school7@mail.bg

Образователната интеграция е процес, при който децата и учениците от уязвимите групи си взаимодействат в единна образователна среда, като в процеса на обучение и възпитание формират интеркултурни компетентности и споделени граждански ценности. Основно право на децата, принадлежащи към етнически общности е, че те запазват своята етнокултурна идентичност и получават равни възможности за социална реализация.

Образователната интеграция изисква защита правата на децата, недопускане на дискриминация и осигуряване на адекватни предпоставки за социална реализация. Тя не допуска изолация и самоизолация на децата и учениците от етническите малцинства, както и асимилация против тяхната воля и против волята на техните родители. Насърчава и подпомага междукултурния обмен и съхраняването и развитието на различните културни идентичности.

Образователната интеграция е една от видовете политики за включване, които се реализират в Европейския съюз (ЕС). Практическата реализация на този тип интеграция в българските училища, съответно и в 7.СУ ”Св.Седмочисленици”, се осъществява в следните направления:

- осигуряване на равен достъп до качествено образование на всички деца и ученици;
- създаване на предпоставки за успешна социализация на децата и учениците от уязвимите групи;
- утвърждаване на интеркултурното образование като неотменна част от процеса на модернизация на българската образователна система;
- съхраняване и развиване на културната идентичност на децата от етническите малцинства, чрез изучаване на майчен език, история и култура;
- поощряване на взаимното уважение, разбирателството и сътрудничеството между всички деца и ученици, независимо от социалните различия, етническата им принадлежност или уврежданията им;

II. Актуално състояние на работата с уязвимите групи деца в 7.СУ ”Св.Седмочисленици:

Към настоящия момент на актуализиране на Програмата в 7.СУ ”Св.Седмочисленици” не е имало проблеми с деца и ученици от етнически малцинства, поради обстоятелството, че те са единични случаи, факт който сам по себе си не създава проблеми. До началото на уч.2019/2020г. в училището нито едно дете не се е самоопределило от ромски произход. В училището има деца с различна от българската национална принадлежност, единични случаи, като преобладават децата от смесени бракове – с майки или бащи българи, което не създава проблеми за тяхната социализация и интеграция към училищната общност.

Има проблем с оказване помощ на деца и ученици с един родител или със семейства с ниски доходи. За съжаление и семействата, и учениците не желаят да афишират проблемите си и не търсят помощ, което затруднява и ограничава възможностите за съдействие от страна на училищната общност.

Като проблем може да се определи работата с групата на ученици от гимназиален етап, имащи сериозни проблеми с успеваемостта в учебния проце. Като следствие от проблемите с успеваемостта, често при тези ученици идват и проблемите с девиантно поведение и безпричинно отсъствие от учебни занятия. Поради особеностите на юношестката възраст, дължаща се на растежа, тези ученици трудно признават проблемите си, трудно приемат помощ, както от семействата си така и от учителите. Причините за ниската успеваемост се дължат най-вече на сериозни пропуски в обучението в предишни етапи на образованието им, както и на липса на мотивация за справяне с трудностите.

Най-често учениците с обучителни проблеми избират като изход от проблемите си с успеваемостта - смяна на училището по собствено желание. Риторичен е въпросът: възможно ли е в

7.СУ “Свети Седмочисленици”- София

ул. “Цар Иван Шишман” № 28; Директор:987-79-89; Канцелария: 987-63-70

e-mail: school7@mail.bg

столичните училища да има различни изисквания по отношение задължителната подготовка и ниво на овладяване на знания от учениците, предвид факта, че ученици със сериозните пропуски в знанията им, в определени училища, нямат каквито и да е проблеми в обучението си при преместване, както и с присъствието си в училище.

Изводът, който следва от тази констатация е, че трябва да се отдели специално внимание за тази уязвима група ученици в 7.СУ ”Св.Седмочисленици”, която е най-голямата и в последните години е причина за негативния баланс между приетите с резултати от НВО ученици в гимназиален етап и учениците, които успешно завършват средното си образование! Усилията на педагогическата колегия определено трябва да се насочи към своевременно осигуряване на приобщаваща среда и личностна подкрепа за всеки ученик със сериозни обучителни трудности, преди същият да е загубил самочувствие и мотивация, че може да се справи с проблемите си в училище.

В последните години, макар и бавно нараства и групата на деца, нуждаещи се от допълнителна и специална образователна подкрепа. Към момента ученици със СОП вече са 14, основно от начален и прогимназиален етап и всички получават подкрепа от ресурсен учител, психолог и логопед.

III. Визия

Утвърждаване на 7.СУ ”Св.Седмочисленици” в столицата, като училище, в което образователният процес интегрира успешно деца и ученици от уязвими групи, в т.ч. и от етнически малцинства, съхранява и развива етнокултурната им идентичност, спомага за изграждането на децата и учениците от уязвимите групи като пълноценни граждани и успешната им личностна, професионална и социална реализация.

IV. Водещи принципи при реализацията на програмата

Законосъобразност – съответствие на целите и прилаганите политики и дейности на законовите и подзаконовите нормативни актове;

Кохерентност – осигуряване на координираност и взаимна обвързаност на предлаганите политики и дейности при сътрудничество на всички заинтересовани страни в училищната общност и извън нея;

Партньорство – активно и координирано участие на всички заинтересовани страни в процеса на интеграция на уязвимите групи деца и ученици в това число: учители, родители, екипи за личностна подкрепа, Обществен съвет, Училищно настоятелство, образователни институции, неправителствени организации (НПО);

Прозрачност и популяризиране на дейностите и резултатите – значимостта на проблемите при работа с уязвими групи деца и ученици предполага висока степен на информираност на обществото;

Приемственост – осигуряване на непрекъснато действие на програмата, независимо от управленски и други социални промени и гарантиране на постоянство в усилията и политиките за изпълнение на програмните цели;

Устойчивост на резултатите – осигуряване на трайно и дългосрочно въздействие на постигнатите резултати;

Своевременност – осигуряване на навременни адекватни мерки за предотвратяване на възможни рискове за осъществяване на образователна интеграция на деца и ученици от уязвими групи;

7.СУ “Свети Седмочисленици”- София

ул. “Цар Иван Шишман” № 28; Директор:987-79-89; Канцелария: 987-63-70

e-mail: school7@mail.bg

Отчетност, мониторинг и контрол на реализация на целия процес на образователна интеграция, включваща в себе си анализ и оценка на постигнатите резултати;

Иновативност – разработване на нови подходи за равен достъп до качествено образование и успешна образователна интеграция на деца и ученици от уязвими групи;

V. ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА

Обща цел на програмата: Предоставяне на равни възможности на учениците от уязвими групи и гарантиране на тяхното качествено образование и участие в училищния живот заедно с останалите ученици

Специфични цели на програмата:

1. Пълноценна социализация на учениците от уязвими групи;
2. Гарантиране на равен достъп до качествено образование за учениците от уязвимите групи;
3. Утвърждаване на интеркултурното образование като неотменна част от учебния процес и училищния живот;
4. Съхраняване и развиване на културната идентичност на учениците от етническите малцинства;
5. Контрол и отчет на изпълнението на програмата.

VI. ЦЕЛЕВИ ГРУПИ

1. Ученици с ниска мотивация за успеваемост в учебния процес, изпитващи трудности в обучението, допускащи много отсъствия и склонни да напуснат,
2. Ученици с девиантно поведение в училище, създавайки проблеми в учебните часове и пречещи на учителите да изпълняват задълженията си, допускащи голям брой отсъствие от училище, също склонни да напуснат училището;
3. Ученици с един родител или отглеждани от настойници без подкрепа, с емоционални и материални проблеми;
4. Представители на етнически малцинства, деца на мигранти, деца от други националности или обучавани в чужбина и завърнали се в страната, имащи проблеми с интеграцията в страната и в образователната среда;
5. Деца и ученици със специални образователни потребности.

7.СУ “Свети Седмочисленици”- София

ул. “Цар Иван Шишман” № 28; Директор:987-79-89; Канцелария: 987-63-70

e-mail: school7@mail.bg

VII. МЕХАНИЗЪМ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ЦЕЛИТЕ НА ПРОГРАМАТА ЗА УЧЕБНАТА 2019 – 2020 ГОДИНА:

Мерки, политики, дейности за постигане на програмните цели:	Отговорни лица:	Срок:	Индикатори:
I.Пълноценна социализация на деца и ученици от уязвимите групи:			
1.1.Провеждане на информационни кампании сред родители и учители за разясняване на взаимните ползи от интегрираното обучение на деца и ученици от етнически малцинства /при прием на деца от етнически малцинства/;	Зам.-директори Кл.ръководители ПдС/Психолог	Целогодишно	Прием на деца от етнически малцинства, при постъпило заявление от родител; Срещи с родителската общност при необходимост;
1.2.Проучване и набиране на работещи и успешни политики и мерки в областта на образователната интеграция на деца от уязвимите групи/застрашени от отпадане, с обучителни трудности, етнически малцинства и др./	Гл.учители Зав.МО Учители ПдС/Психолог	Постоянен	Тематични работни съвещания по класове и МО; Целеви работни срещи с учители и родители на деца от уязвимите групи; Консултации; Проучвания за иновативни практики в образователни портали;
1.3.Работа с родителите за постигане на по-голяма заинтересованост към: образователно-възпитателния процес, към професионалната ориентация и жизнената перспектива на децата им;	Зам.-директори; Кл.ръководители Учители Родители ПдС/Психолог Външни експерти	Постоянен	Срещи-разговори; Консултации; Обучения;
1.4.Работни срещи с родителската общност за преодоляване на нетърпимост, негативни стереотипи и дискриминационни нагласи към деца и ученици от уязвимите групи /при необходимост/;	Зам.-директори Кл.ръководители Учители ПдС/Психолог Обществен съвет УН	При необходимост-целогодишно	Дискусии; Работни срещи; Консултации;
II. Гарантиране на равен достъп до качествено образование за учениците от уязвимите групи:			
1.Запознаване на училищната общност със ПЛАНА за реализиране на: включващо обучение, приобщаващо образование, личностна подкрепа, ЕЛП за уч. 2019/2020г.	Зам.-директори Гл.учители ПдС Психолог	До м.Октомври-2019г.	ПС, работни съвещания по МО; Консултации с учители и кл.ръководители;
2. Запознаване и обучение на	Зам.-директори;	Целогодишно;	Обучителен семинар;

7.СУ “Свети Седмочисленици”- София

ул. “Цар Иван Шишман” № 28; Директор:987-79-89; Канцелария: 987-63-70

e-mail: school7@mail.bg

учителската общност за ползване на иновативни практики при работа с деца от уязвимите групи, както и специфичните форми и методи на работа с деца от етнически малцинства, от семейства на бежанци и мигранти. Изграждане на умения за работа в мултикултурна среда;	ПдС/Психолог План за квалификация – при необходимост организиране на специализирани обучения;		Работни съвещания; Консултации;
3. Запознаване на родители и ученици с правото да се ползват от включващо и приобщаващо образование, от обща и допълнителна личностна подкрепа, както и с процедурата и документацията необходими за това;	Зам.-директори; Кл.ръководител; ПдС/Психолог;	Целогодишно;	Родителски срещи; Работни срещи; Консултации;
4. Изготвяне на регистър за децата и учениците от уязвимите групи, нуждаещи се от подкрепа за интегриране в училищната общност. Провеждане на скринингови изследвания- при необходимост;	Зам.-директори по УД; Кл.ръководители ПдС/Психолог	Октомври-Ноември 2019г.	Регистър на децата и учениците от уязвимите групи – индивидуална работа с учениците, при заявено желание/разрешение от родител/настойник;
5.Осигуряване на допълнителна подкрепа за нуждаещите се деца и ученици, както и на ученици от етнически малцинства, семейства на мигранти, бежанци и други националности, имащи обучителни трудности; Съвместна дейност с РЦПППО;	Кл.ръководители Екипи за личностна подкрепа/ЕЛП; ПдС/Психолог;	Целогодишно;	План за личностна подкрепа; Доклади на ЕЛП, Протоколи от работни срещи и консултации с ученици от уязвимите групи, на които е осигурена личностна подкрепа;
6.Осигуряване на целодневна организация на учебния процес за нуждаещи се ученици, ученици със СОП, както и такива от етнически малцинства, семейства на мигранти, бежанци;	Зам.-директор по УД – основна степен; Кл.ръководител; ЕЛП; ПдС/Психолог;	Септември 2019г.	Брой ученици и брой групи ЦДО за уч.2019/2020г.;
7.Осигуряване на допълнително обучение по БЕЛ за деца и ученици: със СОП, от етнически малцинства, семейства на мигранти, бежанци и други националности ;	Зам.-директор; МО ”БЕЛ”; МО ”НЕ”; Кл.ръководители ПдС/Психолог;	Целогодишно;	Брой ученици, включени в допълнително обучение по БЕЛ; Успеваемост на учениците по БЕЛ от НВО –IVклас, VII клас , срочни и годишни резултати, олимпиади;
8. Осигуряване на включващо обучение и обща подкрепа на учениците със здравословни проблеми, проблеми с успеваемостта, девиантно поведение;	Зам.-директори ЕЛП Кл.ръководители Учители Родители ПдС/Психолог;	Целогодишно;	Протоколи от ИР с ученици на: Кл.ръководител, учители ПдС, Психолог; План за работа на ЕЛП; Протоколи от работни срещи и консултации с ученици и родители;
9.Осигуряване на допълнителна	ЕЛП	Целогодишно;	Индивидуални образователни

7.СУ “Свети Седмочисленици”- София

ул. “Цар Иван Шишман” № 28; Директор:987-79-89; Канцелария: 987-63-70

e-mail: school7@mail.bg

личностна подкрепа за учениците със специални образователни потребности /даровити ученици - при необходимост;	Ресурсен учител Учители ПдС/Психолог Родители		програми за деца и ученици със СОП/даровити ученици; ПЛП
10. Ранна превенция на обучителните трудности и оказване на личностна подкрепа на ученици с обучителни проблеми;	Кл.ръководител; Учители; ПдС/Психолог; Родители;	Целогодишно;	Тест „УГ“; Работни срещи на учители с родители; Консултации; Оценка на обучителните трудности и потребности от ЕЛП и РЦПППО;
11.Усъвършенстване дейността на Ученическия съвет и включване в него на ученици от уязвимите групи;	Зам.-директор Кл.ръководители ПдС/Психолог	Целогодишно;	Годишен план за работата на УС – ИИД; Реализирани ученически инициативи;
12.Развитие и приложение на политиката за учители/ученици наставници на учениците от уязвимите групи;	Зам.-директори Кл.ръководители Ученически съвет, ПдС/Психолог;	Целогодишно;	Резултати от дейността на учениците от уязвимите групи с наставници;
13.Провеждане на кампании сред завършващите 7. и 12. клас и техните родители за информиран избор на училище/ВУЗ, съобразно възможностите на ученика и потребностите на обществото;	Кл.ръководители ПдС/Психолог; Учители; Родители;	Март-Април 2020г.	Работни срещи с ученици; Родителски срещи; Външни експерти;
14. Подкрепа на ученици от уязвими групи за продължаване на образованието в гимназиалния етап и за успешно завършване на средно образование;	Кл.ръководител; Учители – наставници; ПдС/Психолог; Родители; Външни експерти;	Целогодишно;	Индивидуални консултации за преодоляване на трудностите в учебния процес; Подкрепа на учениците с обучителни трудности от учителите;
15. Индивидуална работа с родители, които възпрепятстват редовното идване на училище на децата им или не упражняват необходимия контрол, относно редовното присъствие на децата им в училище;	Зам.-директори; Кл.ръководител; УН, ОС; ПдС/Психолог;	Целогодишно;	Протоколи от срещи с родители на: Ръководството; Кл.ръководител; ПдС/Психолог;
16. Преодоляване на социалните пречки пред младежите от уязвимите групи, желаещи да продължат средно образование: закупуване на учебници, организиране на транспорт, осигуряване на финансова помощ и социални стипендии от училищно настоятелство, спонсори, община;	Зам.-директори, Кл.ръководител, Училищно настоятелство, Обществен съвет, Социални служби към Районната община, Спонсори;	Целогодишно;	Брой ученици от уязвимите групи, на които е оказана социална помощ и материална помощ при необходимост;
17. Допълнителни интерактивни занимания за подобряване на	Учители от МО ”БЕЛ”	Целогодишно - при	Ученици от уязвимите групи, включени в интерактивни

7.СУ “Свети Седмочисленици”- София

ул. “Цар Иван Шишман” № 28; Директор:987-79-89; Канцелария: 987-63-70

e-mail: school7@mail.bg

езиковите умения по български език: вкл. Прилагане и използване на интерактивни методи за подобряване на речевите умения на българския език, прилагане на различни литературни форми за повишаване на езиковите умения на учениците от етническите малцинства, ученици от мигрантски общности – при необходимост;	Кл.ръководител;	необходимост; ИИД ЗИ	форми за усъвършенстване уменията по БЕЛ;
18. Включване на учениците от уязвимите групи в ИИД и ЗИ, национални и европейски програми, проекти, обучения – за по бързата образователна интеграция	Кл.ръководител, Учители, включени в нац.програми за ИИД, ЗИ;	Септември 2019г. - Май 2020г.	Брой ученици, включени в ИИД, ЗИ, както и в училищни извънкласни изяви и инициативи на НПО, други;
III. Утвърждаване на интеркултурното образование, като неотменна част от процеса на модернизация на българската образователна система.			
1.Запознаване с културните традиции на учениците, представители на етнически малцинства, други националности, присъстващи в училище;	Кл.ръководители Учители; ПдС Психолог	ЧК; Целогодишно; Национални и етнически празници;	План на класа; ИИД, ЗИ; Коледни тържества Национални празници
2. Включване на теми за обсъждане в ЧК като: „Толерантността към различните”, „Единство на многообразието в Европейския съюз” и други, имащи отношение към мобилността на работната сила и уменията да се адаптираш бързо към мултикултурна среда ;	Кл.ръководител; УС; Учители; Родители;	ЧК Целогодишно;	План на класа, ИИД по темата;
3.Обогатяване и акцентиране в учебното съдържание по история върху българската етническа толерантност, както и на приносът на културата на етническите малцинства в България към националната култура;	МО ”Обществени науки и гражданско образование”; Кл.ръководители УС; УН;	Целогодишно;	Работни съвещания и материали по темата в помощ на кл.ръководители; План на класа;
4. Запознаване на колегията с успешни практики и подходи за работа в мултикултурна образователна среда;	Зам.-директори; Гл.учители; Зав.МО; Учители; ПдС/Психолог;	Обучителни семинари: март-април 2020г.	Реализирани обучителни семинари Работни съвещания за Интерактивни практики; Квалификации;

7.СУ “Свети Седмочисленици”- София

ул. “Цар Иван Шишман” № 28; Директор:987-79-89; Канцелария: 987-63-70

e-mail: school7@mail.bg

IV. Съхраняване и развиване на културната идентичност на учениците от: етническите малцинства, семейства на мигранти, преселници от други националности;			
1. Разработване на празничен календар и отбелязване на национални и културни празници на етносите, народите, от които има представители в училището /класа/, с активното участие на учениците;.	Кл.ръководители Ученици; Родители; УС;	Празничен календар на класа, на училището;	Изяви и събития в паралелката, випуска, училището; Годишен план на училището и класа /ГПУ,ПК/;
2.Опознаване и разпространяване на културните традиции на етносите, представени в училището /класа/ чрез съвременните технологии и образователни портали;	Учители по история, ИТ и Свят и личност, Кл.ръководители Проекти на ученици;	ЧК, Часове за презентации и защита на проекти;	Брой проекти по мултикултурни теми; Събития и отбелязване на национални празници;
V.Контрол и отчет на изпълнението на програмата за приобщаващо образование			
1. Наблюдение и контрол на изпълнението на планираните дейности;	Зам.-директори, Гл.учители, Зав.МО, Кл.ръководител;	Целогодишно	Протоколи от проверки;
2. Анализ на постигнатите резултати и тяхното съответствие с планираните цели;	Кл.ръководители Учители ПдС Зам.-директори	Май - Септември 2020г.	Отчетни доклади;
3. Набелязване на нови мерки, политики, дейности за усъвършенстване на приобщаващото образование;	Кл.ръководител; Учители; ПдС/Психолог; Зам.-директори;	Май– септември 2020г	Аналитични отчети с препоръки; ГПУ План на класа
4. Годишни отчети и анализи за изпълнението на Програмата и Плана за предоставяне на равни възможности и приобщаване на учениците от уязвимите групи. Изготвяне на препоръки;	Кл.ръководители Гл.учители ПдС/Психолог; Зам.-директори;	Юни- септември 2020г.	Годишни доклади;
5. Предложения за актуализиране на програмата и включване на нови мерки и политики, вследствие на настъпили промени в училищната среда;	Учители, Кл.ръководител, Зав МО, Зам.директори,	Септември 2020г.	Приемане на новата програма за уч.2020– 2020г.